

YEDİKİR'İN KUŞLARI

KORAY AVCI ÇAKMAN

 tudem

İnsan var farklı farklı. Güleni, ağlayanı; anlatanı, anlayanı... Kimi bir amaç uğruna aşılmaz denen yolları aşar; kimi memnun halinden, kırk yıl aynı yerde yaşar. Yalnız insan mı, hayvanlar da farklı farklı. Kimi ipekten koza örür, kimi tüm gece bir dalda tüner, kiminin sesi her duyanı büyüler. Hayvan sesi deyince, yalnız kurdun uluması, aslanın kükremesi, kedinin miyavlaması, köpeğin havlaması, kurbağanın viraklaması gelmemeli akla. Baharı bile kuşların sesi müjdelere. Kâh bülbül söyler şarkısını, kâh kanarya... Kuş sesi deyip geçmeyin. Hele oturup da bir ağacın altına ötüşlerini dinleyin. Her biri farklı tonda neler neler anlatır. Kimi "Yusuf! Yusuf!" diye çağırır, kimi "Guguk, guguk!" diye bağırır. Kimi insana derdini hatırlatır; kimi dinleyeni duygulandırır. Yalnız cik cik ötmekle mi geçer günleri? Şu koca dünyada kuşların da olur elbet bir sürü derdi.

Gel zaman git zaman, günün birinde kuşların da işi gücü yolunda gitmez olmuş. Kim bilir belki bülbül ötmekten, belki karga avarelik etmekten yorulmuş. Sonunda kuşlar karar vermiş:

"Gidelim de bilgi ağacının dalında yaşayan, her derdi anlayan Anka kuşuna varalım. Derdimize çare bulalım,"

demişler. Ama bilge Anka kuşu ne baykuş gibi tüm bir gece dalda tünermiş, ne de karga gibi o ağaç senin bu çatı benim gezermiş. Söylenen o ya, Kaf Dağı'nda yaşamış. Ona ulaşmak için zirvesi karlı dağlar, suyu coşkun ırmaklar aşmalıymış. Kim bilir kaç gün kaç gece kanat çırpmalıymış.

Çaresiz, yola koyulmuş kuşlar. Uçmuşlar, uçmuşlar... Yol uzun, aşılacak vadiler zorlu olunca, hele bir de güle aşkını hatırlayınca önce bülbül vazgeçmiş bu yolculuktan. Bülbülün ardından kartal yükseklerdeki krallığını özlemiş; baykuş yıkıntıları, balıkçıl kuşu bataklıkları, serçe çalılıkları... O güzelim tüylerine bir şey olur diye ürkmüş papağan. Leylek sıcak yerleri düşünmüş. Göğsü kızılın aklı ormanda kalmış, sakarmekenin sularında... Hepsi de bir bir geriye dönmüş. Derler ki onca kuştan sadece otuz kuş varmış Kaf Dağı'na. Yolculuğu tamamlayan otuz kuşun her biri Anka kuşuymuş aslında. Önemli olan yol değil, yolculukmuş.

O gün bugündür tüm Anka kuşları Kaf Dağı'nda; martılar deniz kıyısında, kayalıklarda; kargalar, serçeler ve güvercinler şehirlerde, beldelerde, köylerde yaşar. Sakarmeke, göğsü kızılar, kuzgunlar ve diğer kuşlarsa kâh bataklıkta, kâh kırlarda, kâh ormanda karşınıza çıkar. Kimi dalda, kimi yıkıntılarda tüner. Kimi sesiyle, kimi görünüşüyle dünyamızı süsler.

Kuş Gözlem Günü

Bora, salonda oturmuş, televizyon izliyordu ki babası kapıdan içeri söylenerek girdi:

“Bir bu eksikti! Yeni patronumuz Ali İhsan Bey tutturdu hafta sonu ailelerinizi de alıp kuş gözlem gününe geleceksiniz diye. Zaten başından belliydi bu adamın bir garip olduğu. Herkes odasına çiçek koyar, ne bileyim sevdiklerinin resimlerini falan koyar. Ama bu bizim çatlak patron koca bir papağan getirip koydu odanın başköşesine. Efendim bu türü bilmem ne adalarında gezerken görmüşmüş! Papağan da papağan olsa bari... Şirkette daha tek kelime ettiğini duyan yok. Söylenenlere göre de eşek yüküyle para saymış bu papağan bozuntusuna. Oh patron ya, para bol! Nereye saçacağını bilmiyor. Kargayı maviye boyayıp bilmem ne kuşu desen alır valla bunlar.”

“Kuşlar seni çok kızdırmış baba,” dedi Bora.

Kemal Bey, oğlunu duymazlığa geldi ve çantasından çıkardığı kitapçığı koltuğa doğru fırlatıp söylenmeye devam etti:

“Bir de şu kitaptan dağıttı herkese! Neymiş efendim kuş gözlemine gitmeden önce bunu okuyup inceleyecekmişiz de ona göre bilgilenecekmişiz. Bu yaştan sonra bir kuş profesörlüğümüz eksikti zaten. Sanki okunacak onca rapor yetmiyormuş gibi bir de bu çıktı başımıza... Of ki ne of!”

“Tamam hayatım. Bu kadar kafana takma,” dedi eşi Aylin Hanım. “Gideriz artık şu kuş gözlemine... İnan, benim açımdan bir sorun yok.”

“Bir pazarımız vardı, onu da kuşlar aldı!”

‘Kuş Gözlem Günü nasıl olur ki?’ diye düşündü Bora. Anneler Günü, Babalar Günü, Sevgililer Günü, Hayvanları Koruma Günü, hatta Süt Günü’nü bile biliyordu. Ama Kuş Gözlem Günü’nü ilk kez duyuyordu.

O gece rüyasında sirk gibi bir yerde gördü kendini. Kuşlar sırayla sahneye çıkıyordu, o da izleyicilerin arasındaydı. Tam önünde kuş tüyleriyle süslü kocaman bir şapka takmış bir kız oturuyordu. Şapka öyle büyüktü ki, Bora’nın sahneyi görmesini engelliyordu. Kıza “Şapkanızı çıkarır mısınız?” diye sordu, ama sesini duyuramamıştı. Bu kez onu omzundan dürtmeyi denedi. Kız arkasını döndüğünde bir de ne görsün!

Bu, sınıfa yeni gelen, burnu bir karış havada, kendini beğenmiş şu gıcık İrem'den başkası değildi.

İri yeşil gözleriyle Bora'yı şöyle bir süzüp sert bir sesle “Ne var?” diye sordu. Bora'nın sanki dili tutulmuştu. Ağzını açmış, konuşmaya çalışıyordu ama boşuna... Nasıl olduysa tam da o sırada kızın şapkasındaki rengârenk kuş tüyleri havalandı ve “Kuş Gözlem Günü'n kutlu olsun!” diyerek dile geldiler.

Bora kan ter içinde uyandı, *‘ne saçma bir rüyaydı!’* diye düşündü.

Kemal Bey, patronunun verdiği kuşlarla ilgili kitapçığı bir köşeye atmış, her zamanki gibi işlerine dalmıştı. O akşam da evde yine raporlarla boğuşuyordu.

Bora, babasının getirdiği kitapçığı şöyle bir göz atmak için almış ama bir daha da elinden düşürememişti. Değişik kuş türleri, resimleriyle birlikte tanıtılıyordu ve kuşlarla ilgili bir sürü de efsane vardı kitapta. Bilmediği onca kuş türü olması Bora'yı şaşırtmıştı. Kargaların bile ne çok çeşidi vardı! Ekin kargası, ala karga, leş kargası, dağ kargası, gökçe karga... *“Vay canına! Acaba geçen gün gördüğüm bir ala karga mıydı?”*

Kimi kuş türleriye öyle dikkatini çekmişti ki, internette onlarla ilgili biraz araştırma yapmaktan alamadı kendini. O akşam bilgisayar başında merakla

kelaynak resimlerine bakarken, babası elindeki raporu bıraktı ve “Ne çok kuş meraklısı varmış da haberi-miz yokmuş!” dedi tok bir sesle.

Bora nedense kendini sanki bir suç işlemiş gibi hissetti. Öylece kalakalmıştı. Babası söylenmeye devam etti:

“Ee, patrona yaranmak var tabii işin ucunda. Öyle olunca adama karga gibi gakla desen gaklayacak val-la. Kelaynak bunların hepsi kelaynak! Kuşları araştır-acaklarına biraz çalışsalar şirket borsada tavan ya-par, ama nerdeee!”

İçeriden Aylin Hanım’ın sesi duyuldu:

“Tamam hayatım! Unut artık şu kuşları... Valla kar-gaydı, kelaynaktı derken sonunda sana bir şey olacak diye korkuyorum.”

Üç kişilik aile, o pazar sabahı Kuş Gözlem Günü’nü kutlamak için Toygar Tepesi’ne doğru yola çıkarlar-ken içlerinde en heyecanlı olan Bora’ydı.

Arabayla iki yanı ağaçlıklı dik yoluşu çıkarlarken babası söyleniyordu:

“Pazar pazar bu saatte bizimkilerden başka hiç kimse çıkmaz bu tepeye. Bizimki de şans işte! Şöyle kanepeye uzanıp keyif yapmak varken şu düştüğümüz hallere bak. Bari kaybolmamış olsak... Hiç araba falan da geçmiyor ki.”

Bu arada Bora, elindeki haritayı büyük bir dikkatle inceliyordu. Doğru yoldayız baba, neredeyse geldik demeye kalmadan, yokuşun başında park etmiş arabalar ve koca bir kalabalık karşıladı onları.

“Ne çok kuş meraklısı varmış!” dedi Aylin Hanım.

Vadiye bakan bu yemyeşil alan o gün yalnızca şirketten gelenleri değil, Kuş Gözlem Derneği’nden gelenleri de ağırlıyordu. Kemal Bey’in patronu, Boraları elinde dürbünüyle karşıladı ve heyecanla “Tüh... Az önce gelseydiniz bir *yılan kartal*ının muhteşem uçuşuna tanık olacaktınız,” dedi.

Kemal Bey yapmacık olduğu hiç de anlaşılmayan bir ses tonuyla, “Tüh ki ne tüh! Bir daha geçer mi ki bu kartal?” diye sordu.

“Şanslıysanız neden olmasın Kemalciğim. Ama merak etmeyin, kartal göremeseniz de bol bol şahin görebilirsiniz bugün...”

“Aman ne güzel değil mi hayatım?” dedi Kemal Bey eşine. Hemen ardından da patronuna eşiyle oğlunu tanıttı.

Bora, merakla “Yılan kartalları gerçekten baykuşa benziyorlar mı?” diye sordu.

“Sen bunu nerden biliyorsun delikanlı?”

“Geçen gün internette okumuştum.”

“Hımm, aferin sana! Bizim zamanımızda nerde böyle internet. Şimdi her şey bir tık ötenizde. Ah

Kemalciğim, ne uğraşırdık ansiklopedilerden ödev yapacağız diye değil mi? Hımm... Ne sormuştun delikanlı?”

Bora, *‘ne çok konuşuyor bu adam... Çenesi hiç ağrımıyor mu?’* diye düşündü ve “Çene, çene, çene...” deyiverdi. Neyse ki çabucak toparladı ne söyleyeceğini:

“Şey... yılan kartalı... çenesi... yani gagası baykuşunkine mi benziyor?”

“Valla uçarken gördük biz... O yüzden de pek net seçemedim doğrusu. Gaga dedin de, 94’te Gediz’de bir kuş görmüştüm. Nerdeyse kendisinin iki katı gagası vardı. Çok araştırdım ama ne kuşu olduğunu bulamadım bir türlü. Fotoğrafını çekseydim belki de literatüre girerdi o kuş... Ama dedim ya teknolojinin gözü kör olsun. O zaman nerde böyle şimdiki gibi fotoğraf makineleri? Ben makineyi ayarlayana kadar kuş uçup gitti. E, poz verecek değildi ya! Değil mi Kemalciğim?”

“Evet efendim.”

“Neyse, şimdi laklakı bırakalım da gak gaka bakalım, hah hah ha!” diye koca göbeğini titrete titrete gülererek uzaklaştı yanlarından Ali İhsan Bey.

“Gerçekten çok ilginç biriymiş şu senin patron,” dedi Aylin Hanım eşine. Bora ise, Ali İhsan Bey’i geçen gün izlediği animasyondaki bir karaktere benzetti mişti.

Doğa Gözlem Derneği Başkanı her bir kuşun uçuş özelliğinin farklı olduğundan, hava şartlarına göre

alçaktan ya da yüksekten uçtuklarından bahsetti. Uçarken çok enerji harcıyıp hemen yorulmamak ve uzun müddet havada kalabilmek için kuşların, yukarıya doğru hareket eden sıcak hava akıntıları aradıklarını; bulduklarında da kanatlarını hiç çırpmadan döne döne yükselebildiklerini anlattı. Sonra, “Diğer canlılar gibi onların da yaşamları, sırlarla ve gizemlerle doludur,” diye bitirdi sözlerini. Sonra da kuşları izlemeleri için Boralara birer ödünç dürbün verdi.

Bora hayatında ilk kez bir dürbün kullanacağı için heyecanlanmıştı. Dürbünü gözüne dayayıp merakla baktı etrafa. Uzaktaki bir ağacın yaprağındaki ayrıntılar çok yakınındaymışçasına görülüyordu. Sanki uzansa şu dalın üzerindeki böceği yakalayıverecekti. Kuş gözlemi konusunda tecrübeli olanlar; amatörlerle dürbünü nasıl ayarlayacakları konusunda bilgi vermekle kalmıyor, ara sıra da onları uyarıyorlardı:

“Çok kalabalık gruplar oluşturmayalım, kuşların ürkmesini istemeyiz değil mi?”

“Alandan uzaklaşmadan ağaçların arasında dālalım.”

“Fazla konuşmadan doğayı dinleyelim. Sesler ürkütür kuşları.”

“Ben şu tarafa gidiyorum,” dedi Kemal Bey.

“Şıııı, ses çıkarma... Ben de şu ağaçların arkasına gidiyorum,” diye fısıldadı eşi.

Neredeyse gruptaki herkes susmuş, doğayı dinliyor ve izliyordu. Bora da karaçam ağaçlarının yanı başındaki çalılığa doğru yürüdü. Güneşin utangaç ışıkları yaprakların arasından süzülerek doğada ayrı bir renk harmonisi oluşturunuyordu. Ilık esen rüzgâr yumuşacık okşuyordu Bora'nın saçlarını...

Kuşların sesiye huzur vericiydi. Tam bu sırada boynu kızıl bir kuş dikkatini çekti. Geçen gün kitapçıktaki gördüğü *kızılgerdan* olmalıydı bu. Olduğu yerde az önce öğrendiği gibi ayarladı dürbününü. Şimdi görüntü daha da netleşmişti. Bora kuşu izlerken, kuş da konduğu daldan ürkek gözlerle etrafa bakıyor, bir yandan da başıyla boynunu kaşıyordu. '*Ne güzel!*' diye düşündü.

Doğanın büyüüne kapılan yalnızca o değildi. Kemal Bey de *keten kuşu* olduğunu bilmediği bir kuşu izlerken etkilenmişti. Ne zarif kanatları vardı öyle! Üstelik sanki hayranlıkla izlendiğini biliyormuşçasına bir dala konup o muhteşem kanatlarını açıvermişti. Bir süre öylece durduktan sonra da havalandı. İşte o anda Kemal Bey tıpkı bir çocuk gibi, "Gördüm gördüm! Şu kuşun havada nasıl döndüğünü gördüm. Bu müthiş bir şey!" diye bağırdı heyecanla...

Kuş Gözlem Derneği Başkanı sanki onun buraya gelmeden önceki tüm olumsuz düşüncelerini biliyormuşçasına "Evet, doğa ve canlılar hele ki kuşlar

müthiştir beyefendi. Yeter ki onlara bir fırsat verelim,” dedi.

Bora o gün tam üç kızılgerdan, bir atmaca ve üç tane de türünü anlayamadığı kuş gözlemişti. Dönüş yolunda herkesin keyfi yerindeydi.

“Meğer bugüne kadar kuş diye yalnızca serçe, kumru, martı, bir de kargaları biliyormuşuz. Oysa ne çok kuş türü varmış. Bugün ben de bir yılan kartalı görmüş olabilirim,” dedi annesi.

“Yaaa! Keşke ben de görseydim. Ne tarafta gördün anne?”

“Hani sık çalılıklar vardı ya, işte orada...”

“Baykuşa benziyor muydu?”

“Sanırım benziyor. Baykuş gibi yuvarlak bir başı ve parlak sarı gözleri vardı. Ama benzeyip benzemediğini fotoğraflarına bakınca sen de anlayabilirsin.”

“Vay canına, süpersin anne! Demek fotoğrafını da çektin.”

“Çektim tabii!” dedi Aylin Hanım ve eşine takılmadan da edemedi: “Ee, siz ne yaptınız? Biraz olsun eğlenebildiniz mi bari Kemal Bey?”

“Bu kuş gözlemciliği hiç de düşündüğüm gibi sıkıcı bir uğraş değilmiş. Aksine pek keyifli... İnsan doğanın içinde her şeyi unutuyor sanki. Doğrusunu

söylemek gerekirse ne zamandır kendimi ilk defa bu kadar dinlenmiş hissediyorum Aylin Hanım.”

“Belki yine geliriz. Şu derneğe, acaba biz de üye olabilir miyiz?” diye sordu Bora.

“Tabii ya, neden olmasın. Doğayla baş başa vakit geçirmek için illa emekliliğimizi bekleyecek değiliz ya. Gerçi biz emekli olana kadar yaşayacak doğa, izleyecek kuş da kalmaz ya...”

“Hem benim emekliliğime çok var,” dedi Bora babasının bu söylediğine karşılık. Buna üçü de çok güldü.